

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Sect. II. De verbis ejusdem explicatius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

flagellis caelum, sentibus coronatum, cruci suffixum, mortentem, mortuum, lancea confossum, vulneribus plenum, sepulchro inferendum, suis ipsa oculis spectavit, auditque suis ipse auribus e cruce has voces: Ecce Filius tuus. Ecce Mater tua. Verbum bonum & suave, ait Bernardus, verbum mirabile, magnum concinens pie charitatis affectum. Vates Hebraeus, Admiramini, ait, & obstupescite: quia opus factum est in diebus vestris, quod nemo crederet cum narrabitur. Filius Dei in cruce mortuus, priusquam se morti permitteret, testamentum condidit, quo discipulorum charissimo, quem velut a secretis habuit, tale quid legavit, ut dici possit, Admiramini & obstupescite. Nec Matris oblitus alium ei Filium amantissimè substituit. Sed heu priori minimè parem! Ita crucifixi discipulus factus est Virginis filius, Admiramini & obstupescite. Nos, prout dicere institutum, de his Domini Jesu vocibus, Ecce filius tuus, Ecce Mater tua, discernemus.

§. I. Expenduntur verba Domini: Ecce Filius tuus.

Grandævus Simeon in templo vaticinatus, Tuam, inquit, ipsius animam pertransibit gladius. Uti Christi suis hostibus suas vestes, unaque facinoris patrii veniam, latroni paradisi, ita discipulo Matrem, Marti discipulum liberalissimè donavit. Hic maximè savi- re cepit ille Simeonis gladius. Cum Hieremià vate dici potuit, Ecce pervenit gladius usque ad animam. Deuteronomium imperabat: Si ambulans per viam, in arbore vel terra nidum avis inveneris, & materem pulvis vel ovis desuper incubantem, non tenebis eam cum filiis, sed abire patieris. Christus occisus, Apostoli fugati, illa Mater a furore Judæorum, cui tamen rhomphaea doloris non peperit. Draconis viri Atheniensis leges non aramento, sed Christi sanguine scriptas dicere solebat Demades. Christi Domini testamentum verè sanguine scriptum, non ob- veritatem, sed ob nimiam liberalitatem, quã suum nobis sanguinem, suaque omnia in donatum reliquit. Cum vidisset ergo Jesus Matrem & discipulum stantem, quem diligebat, dicit Matri suæ: Mulier, ecce Filius tuus. Deinde dicit discipulo, Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. Cor Matris hæc videntes & audientes fuit ut vasculum, aceti, myrrhae, fellis plenum. Crucifigentes milites, Pharisæi, Pontifices, ceterique hostes fel erant. Apostoli, aliiq; collacrymantes velut acetum erant. Christus vulneratus, moribundus, myrrha. Dicunt, quò generosius vinum, hoc melius acetum: quò flagrantior amor, hoc copiosior est mæror. Rerum creatarum nulla hunc Dominum sic amavit, sicuti Virgo Mater, quæ illum & creatorem & filium agnovit. Modus amoris, mensura doloris.

Ecce filius tuus (de seipso Christus Matri) Ecce ille ipse Filius tuus quem in præsepi reclinasti, quem ubero virgineo lactasti, quem brachiis lætissimis gestasti, cujus te aspectu toties exhilarasti, en inter brachia crucis, & bestias agri, inter geminos latrones moritur. Euiam non nosti filium tuum? Credibile ad illas filii voces suspexit Matrem lacrymis insulam. Dixerat Christus in nuptiis Cana: Nondum venit hora mea. Jam reverà venit, hæc ipsa est hora.

Virgo Mater columba illa fuerat à Salomone sepius laudata: Una est columba mea, perfecta mea. Hanc Christi caput recepit, sed illud spinis plenum horrebat; recepit oculi, sed lacrymis & sanguine pleni natabant, paulo post morte claudendi; recepit manus, sed cruci erant affixæ; recepit humeri, sed hiabant flagris aperti; recepit pectus, sed erat perfodiendum lancea.

Ecce igitur, ô Mater, num filius tuus sit iste, qui Judæam & Galilæam concionabundus obiit, qui omnis generis morbos sanavit, mortuos ad vitam revocavit, heri venditus, accusatus, capitis damnatus, verberibus

ad columnam castigatus, dumeto coronatus, in crucem sublatu? Num filium, qui latronem egit, educasti? Illum igitur penitissimè intueamur; Pilatus negat esse hominem, Isaias vocat lapsum, David vermem, tota plebs maleficum & seductorem. Num iste insons est Abel, cujus sanguis in caelum clamat? Si hominem hunc probè inspicimus, merus sanguis, vulnus merissimum est. Hic ipse sem bis clamavit, prius ad Patrem: Dimitte, Deinde ad supplicii socium, Hodie mecum eris. Jam etiam acclamat Matrem, Ecce Filius tuus.

Claravallensis apud Bernardus hos Mattis Virginis dolores considerans, An non, inquit, tibi plus quàm gladius fuit sermo ille reverà pertransiens animam, & peringens in verba usque ad divisionem animæ & spiritus: Mulier, ecce Filius tuus? O commutationem! Ioannes tibi pro Jesu traditur, servus pro Domino, discipulus pro Magistro, filius Zebedæi pro filio Dei, homo purus pro Deo vero. Quomodo non tuam affectuosissimam animam pertransiret hæc auditio, quando & non sira licet saxea, licet ferrea pectora sola recordatio scindit?

Quomodo autem, inquires, intelligenda hæc Christi morientis verba? Neminem non sinavit, manu aut digito loquente significare nil potuit. Imò verò poguit & oculis, & clementi capitis nutu, ante ortum tenebratum loqui. Sed ista non fuerint, amor intelligentissimus est, unicum ei verbum, nutus unicus satis est. Vis solis in abdissima montium spelæa penetrat, & illic aurum coquit, ita & amor animos subit, & paucis multa loquitur. Dicitur sapienti & amanti sat est. Qui Christum diligit, facillè novit, quid velit.

Jus præcum Romanis erat, quo Imperator viduæ, quæ unicum bello filium amisisset, concessit adoptare alium, novo solatio. Rex cæli Christus, unicus suæ Matris filius, cruentus in bello occumbens, hanc Matri gratiam concedens filii alterius adoptandi, Ecce, inquit, filius tuus.

Ambrosius e communi opinione narrat, quã ratione phoenix in odorato rogo vitam finiat, & nihilominus in successore vivat, qui e busto illo & cineribus emergit ita Christus in arâ crucis veluti combustus, reliquit tamen successorem, qui suæ se filium Matri præstaret. Quod Siraçides adumbrans, Mortuus est pater ejus, inquit, & quasi non est mortuus. Similem ex se reliquit sibi posse: reliquit enim defensorem domus contra inimicos. Quantum homo similis Deo, tantum Joannes similis Christo, domus defensor fidelissimus. Hinc additum illud: Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua.

§. II. De verbis eisdem explicariis.

Ecce igitur, ô Mater, filius novus, qui heri noctu de vero filio tuo plurima, sed pleraque mæstissima nuntiavit. Quid is in supremâ cenâ dixerit, quomodo ad olivæ colles oravit, & sanguine sudavit, ibidem ab hostibus captus, vincus, ad iudices pertractus fuerit: hodie non filii nuntius, sed ipse filius est. Et quia æternus Pater decrevit, ut filius tuus crucifigeretur, en Joannem fati crucifixum.

Matronam memorant honestam luctu gravissimo affectam e duabus maximè caussis. Maritus curru exciderat, & fractis costis acerbo fato vitam finierat: paulo ante filius aquis submersus interierat. His mæroribus ferendis impar erat femina, nec ulla videbantur his lacrymis suffectura solatia. At ubi spectaculum primi omnino funeris, mors Abelis à fratre occisi proponeretur, unaque alius imprimeretur, quàm eam omnium primam mortem Adamus & Eva acerbè tulerint; hæc mulier aliquantum ad se rediit, & consolationis aliquid admisit. Sed longè amplioris est solatii, hoc Golgothæum spectaculum mentis oculis adhibere. Stabat Maria, misericordiae Mater, & spectabat suum unigenam innocentissimum, flagris & spinis laceratum, vulneribus plenum, à suomet populo repudiatum, linguis & clavis

Gen. cap. 4. vers. 10.
Luc. cap. 23. vers. 34.
Ibid. v. 43.
Joan. c. 19. vers. 26.
Bern. serm. d. 11. in verba Apoc. c. 12. Signum magnum, etc. sermo. 1. sine mi. hip. 347.

Amb. to. 4. l. de fide Resurrect.

Ecclesi. c. 30. v. 4. & 6.

Joan. c. 19. vers. 27. Suam, alii libri: sed minus hoc receptum.

Joan. Mat. l. 1. mibi p. 162.

& clavis crucifixum mori, imò & mortuum, in gremio suo positum spectabat. Hinc haurire licet, quantum satis est solatorum. Saxum est, quem hæc spectacula non afficiunt.

Ecce filius tuus. Has voces ipsamet audivit, utrumque de filium ipsamet aspexit. Bernardus censet aut nimio lacrymarum fluxu non potuisse oculos in vicina defigere, aut eos certe ab hoc spectaculo nunquam deflexisse. *Moriebatur vivens,* inquit, *vivendo ferens dolorem morte crudeliorem.* Verè juxta crucem stabat, quia crucem filii præ ceteris majore cruciatu ferebat. Et credibile proflus est, cum amor sit oculatissimus, ab hac Matre cruci adstante, omnem filii motum nutumque vigilantissimè observatum. Beata Birgitta Matrem hanc ita de filio loquentem facit: Nec ipse me adstantem cruci videre potuit, nisi sanguine per compressionem ciliorum expresso. Vidit igitur Mater & audivit illa omnia. O quanto mitior Deus in amicos suos exitiit! Abrahamus Saræ conjugii neutiquam dixit Isaacum filium à se maclandum.

Gen. cap. 21. vers. 16.
Exodi c. 2. vers. 5.
Ibid. c. 12. vers. 31.
1. Reg. c. 4. vers. 18.
2. Reg. c. 18. vers. 33.

Agar Abrahami ancilla filium suum extremè sitientem arbori acclinans, & abiens, *Non videbo,* inquit, *morientem puerum.* Mater Moyſis maluit videre filium humani quam sanguini innatantem. Pharaò durior omni matremore, viso tamen primogenito mortuo, ut cera cæpit mollescere: *vocatisq; Moysè & Aaron.* Ite, inquit, *immolate Domino, sicut dicitis.* Heli sacerdos allato nuntio de filiis duobus interfectis *cecidit de sellâ retrorsum, & fractis cervicibus mortuus est.* David Absalone filio de genere confosso, inconsolabili planctu exaltans, *Fili mi Absalon, clamabat, Absalon fili mi, quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te?* Ita Domini Mater longè potiori jure, Fili mi Jesu, dixerit, *Jesu fili mi, quis mihi det, ut ego tecum & propter te moriar, fili mi Jesu dulcissime?*

§. III. Cur Mater Domini huic spectaculo interfuerit.

Miratur Apostolos Bernardus in Thaboris montem eductos sine Matre; miratur Matrem in Golgothæum elivum assumptam sine Apostolis, quorum unicuique adfuit. O Bernarde, non est quòd aded mireremur: cacumen Thabor gaudiis & solariis, Calvaria collis luctu & doloribus inundabat: in Thabore multum, Creticum, Falernum bibebatur; in Calvariâ acetum felle mistum ingerebatur, amarissimus dolorum calix erat exhauriendus. Hic illud præcæ legis erat, Aut abi aut bibe, hoc est, infanda patere. Atqui Mater Christi patiendò longè fuit robustior Apostolis, & filius cumprimis voluit, ut Mater è suo calice biberet prima, & plus aliis omnibus, quod pridie mortis à Patre petiit: *Transseat à me calix iste.* Rogabat Christus, Hilario interprete, non tam ut à se penitus recederet hic calix, quam ut ad alios quoque suorum amicorum perveniret, velut circularis haustus & poculum salutis, ut quomodo à se, sic & ab illis sine spei diffidentia, sine mortis fugâ, sine omni impatientiâ biberetur. Reverà Mater cum filio bibit; nam à filio ad Matrem transit, à Matre ad filium adoptatum Joannem. Sed etiamnum hic calix inter nos circulatim obit: ebibendus est, velis nolis, ebibendus est. Nemo tergiverſetur, cum eum bibendi ordo provocat. Est calix Domini, vinum Dominicum, calix transiens, idè duplici nomine; nam nullam præterit, nullum ab amaro potu hoc immunem esse sinit, omnibus sese ingerit, etiam nolentibus & invitis: sed ramen hoc quoque nomine calix transiens est, quia non æternos spumat amatores; modicum, breve, momentum est, quidquid hic patimur. Bibamus poculum salutis: qui Dominicæ cruci stant propiores, qui Christo magis cognati, qui ei chariores, plerumque sæpius & plus bibunt. Nullus horreat tam triste absinthium, Christus præbuit, Christi Mater, discipuli, amici omnes eandem hanc potionem biberunt largissime; om-

B. Maria adfuit in monte Calvaria non autè Apostoli, quia iis erat robustior in patiendo. Matt. c. 26. vers. 39.
Hilarius canon. 31. in Matthæum.

Calix Domini dicitur transiens, quia breve est quidquid hic patimur.

nes Sancti quanta passi? Et nos quid oblectamur frustra? si volentes bibimus, placemus Domino, gratiam Dominicam emeremur, spes certa nec taris in celo bibendi. Eia fortiter & agamus & patiamur.

Rex noster exactissimè videt, quid quisque suo nomine toleret. *Cum vidisset Jesu s Matrem & discipulum stantem.* Vidit proximos, vidit non ad latus sed ante faciem stantes. Penetrabat Mater immensam turbam, & ex adversum cruci se collocabat velut depictura filium. Hinc vidit audiriq; omnia, hinc gladius tam alte petus subit. O Simeon, non unus hic gladius; multi sunt, qui virgineum pectus hauriant: clavi, spinæ, acetis spongia, stillantia recens vulnere, vociferationes militum, irrisiones hostium, filii verba, meri gladii, acutissima spicula. Hæc filia Hebræi populi, quod Hieremias dixit, *accincta cilicio, confersa cinere, luctum unigeniti sui fuit plantum amarum.*

Hic mihi faciendum, quod Timanthes nobilis pictor excogitavit arti juvande. Iphigeniam pinxerat ad aras stantem vivam victimam, & cognatos omnes quam potuit mæstissimos penicillo expresserat. Cum omnem tristitiâ imaginem consumpsisset, patris Agamemnonis vultum lavavit, quem dignè non poterat ostendere. Sint forsitan colores, quibus Apostolorum, Magdalene, Petri, Joannis, lugentium Maronarum lacrymas exprimamus, non sunt certe, quibus ægrimoniam Matris ostendamus. Verba dolor superat.

§. IV. Expendantur verba Domini: Ecce Mater tua.

Valerius narsus, Pindaro poëta sacundissimo quemdam discipulorum fuisse charissimum. In hujus gremium Magister capite reposito in ipso Gymnasio quieti se dedit, & obiit. Nec prius decessisse cognitus est, quam Gymnasiarcha locum eum claturus, necquidquam jam mortuum excitare conaretur. Christus Patientia ac Humilitatis Magister, cum ambas virtutes illas è cathedrâ crucis doceret in scholâ publicâ, auditorum multa millia numeravit, sed inter discipulos chariorem habuit neminem Joanne. Apud hanc quietis aliquid quærens, *Ecce, ait, Mater tua.* Ego post pauculas horas sepulchro condar, interim meam matrem tibi commendo: *Ecce Mater tua.* His dictis omnia sunt tenebræ, quibus ad trionum durantiis, ut supra demonstratum est, Christus velut mortuus continebat, ut silentium hoc impenderet orationi. Cedentibus tenebris rursus loqui & stim fateri voluit.

Jacob in Ægypto moriturus præsentia ad fatalem lectulum Josepho, *En ego morior,* inquit, *do tibi partem unam extra fratres tuos.* Christus in cruentâ trabe oculos solum & linguam habuit non ligatam: illos & istam matri ac discipulo impendens, *En,* inquit, *do tibi partem unam extra ceteros Apostolos, partem oprimam, quâ mihi nil unquam fuit charius.*

M. Popilius vir Senatorii ordinis Appium Gallum ab ineunte ætate sibi familiarissimum, jam propè moriens pro vetusto jure amicitia, & vultu benigno respexit, & verbis magnum præ se amorem ferentibus profecutus est; unum etiam de multis, qui assidebat, ultimo complexu & osculo dignum judicavit, insuper & anulos quoque suos ei tradidit, ne quid ex eâ hereditate amitteret. Quos Appius vir diligens in locellum repositos diligentissimè hæredibus illius reddidit. Si fas ima summis non tam conferre, quàm hæc per illa explicare, en Christus moriturus de cruce Joannem amplectitur & osculatur, tradens insuper dactylothemam, hoc est, Matrem suam virtutibus omnigenis ornatam, gratia plenam. Joannes optimus æstimator gemmarum quas accepisset, Matrem sibi commendatam accepit quidem minimè in sua, nihilominus hoc cimelium nobis minimè subductum. Hæc mater etiam est nostra, quamvis Joanni singularissimè commendata. *Ecce mater tua.* Illi enim præ ceteris